

ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ Γ ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΣΑΒΒΑΤΟ 11 ΜΑΪΟΥ 2019
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλης, Ηθικά Νικομάχεια Β6, 9-13

Εἰ δὴ πᾶσα ἐπιστήμη οὕτω τὸ ἔργον εὖ ἐπιτελεῖ, πρὸς τὸ μέσον βλέπουσα καὶ εἰς τοῦτο ἄγουσα τὰ ἔργα (ὅθεν εἰώθασιν ἐπιλέγειν τοῖς εὖ ἔχουσιν ἔργοις ὅτι οὐτ' ἀφελεῖν ἔστιν οὔτε προσθεῖναι, ὥς τῆς μὲν ὑπερβολῆς καὶ τῆς ἐλλείψεως φθειρούσης τὸ εὖ, τῆς δὲ μεσότητος σφζούσης, οἱ δ' ἀγαθοὶ τεχνῖται, ὥς λέγομεν, πρὸς τοῦτο βλέποντες ἐργάζονται), ἡ δ' ἀρετὴ πάσης τέχνης ἀκριβεστέρα καὶ ἀμείνων ἐστὶν ὥσπερ καὶ ἡ φύσις, τοῦ μέσου ἂν εἴη στοχαστική. Λέγω δὲ τὴν ἠθικὴν· αὕτη γάρ ἐστι περὶ πάθη καὶ πράξεις, ἐν δὲ τούτοις ἔστιν ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις καὶ τὸ μέσον.

Οἷον καὶ φοβηθῆναι καὶ θαρρῆσαι καὶ ἐπιθυμῆσαι καὶ ὀργισθῆναι καὶ ἐλεῆσαι καὶ ὅλως ἡσθῆναι καὶ λυπηθῆναι ἔστι καὶ μᾶλλον καὶ ἥττον, καὶ ἀμφοτέρω οὐκ εὖ· τὸ δ' ὅτε δεῖ καὶ ἐφ' οἷς καὶ πρὸς οὓς καὶ οὗ ἕνεκα καὶ ὥς δεῖ, μέσον τε καὶ ἄριστον, ὅπερ ἐστὶ τῆς ἀρετῆς. Ὅμοίως δὲ καὶ περὶ τὰς πράξεις ἔστιν ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις καὶ τὸ μέσον. Ἡ δ' ἀρετὴ περὶ πάθη καὶ πράξεις ἐστίν, ἐν οἷς ἡ μὲν ὑπερβολὴ ἀμαρτάνεται καὶ ψέγεται καὶ ἡ ἔλλειψις, τὸ δὲ μέσον ἐπαινεῖται καὶ κατορθοῦται· ταῦτα δ' ἄμφω τῆς ἀρετῆς. Μεσότης τις ἄρα ἐστὶν ἡ ἀρετὴ, στοχαστικὴ γε οὕσα τοῦ μέσου.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Ποιες προϋποθέσεις πρέπει να ισχύουν για να τηρούμε το μέτρο στα συναισθήματα; Ποια διάσταση της αρετής υποδηλώνεται;

10 Μονάδες

2. α) Ποιες έννοιες συγκρίνονται στο πρώτο απόσπασμα; Ποιες ομοιότητες και ποιες διαφορές εντοπίζονται και με ποια σειρά ιεραρχούνται; **β)** Να εντοπίσετε στο δεύτερο απόσπασμα το οξύμωρο σχήμα και να εξηγήσετε πώς αίρεται η αντίφαση.

Μονάδες 10

3. Να αποδείξετε ότι ο τρόπος διερεύνησης του Αριστοτέλη είναι επιστημονικός. Να σχολιάσετε με αναφορές στο κείμενο το ύφος και τη μεθοδικότητα της σκέψης του φιλοσόφου.

Μονάδες 10

4. Να αντιστοιχίσετε τα ονόματα της στήλης Α' με τα δεδομένα της στήλης Β' (ορισμένες επιλογές της στήλης Β' αντιστοιχούν σε παραπάνω από ένα ονόματα από τη στήλη Α')

1.Σωκράτης	Α.διάλεξη Β.διαλεκτική Γ.είναι καχύποπτος απέναντι στο γραπτό λόγο
2.Πλάτων	Δ.επιστημονική ψυχοσύνθεση Ε. ποιητική ψυχοσύνθεση Στ.χρήση του μύθου
3.Αριστοτέλης	συμπληρωματικά Ζ. επακτικοί λόγοι
4.Πρωταγόρας	Η.αρνείται την ύπαρξη του απόλυτου Θ.ευβουλία Ι.Ο άνθρωπος γνωρίζει την αλήθεια

Μονάδες 10

5. α) Να γράψετε το κατάλληλο ουσιαστικό ή επίθετο της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, απλό ή σύνθετο, ετυμολογικά συγγενές με τις αρχαίες ελληνικές λέξεις της στήλης Α, ώστε να σχηματιστούν ονοματικά σύνολα με τις αντίστοιχες λέξεις της στήλης Β.

Στήλη Α

Στήλη Β

1. άφελειν:	επιλογή
2. λέγομεν:	ζήτημα
3. πάθη:	δυσίατη.....
4 τέχνης:	σχολή
5. κατορθοῦται:	εκκλησία

β) Ποιες από τις παρακάτω λέξεις χρησιμοποιούνται σήμερα με διαφορετική σημασία από αυτήν που έχουν στο κείμενο; Σχηματίστε **μία** πρόταση για καθεμία από αυτές τις λέξεις σε **οποιαδήποτε μορφή**, ώστε να φαίνεται η σημερινή σημασία της: α) έπιστήμη, β) έπιλέγειν, γ) φύσις, δ) πάθη, ε) έπαινεῖται.

Μονάδες 10

6. Να συγκρίνετε τη θέση του Αριστοτέλη για τη μεσότητα με την άποψη που διατυπώνει ο Σωκράτης για την εγκράτεια στο παρακάτω απόσπασμα από τα Απομνημονεύματα του Ξενοφώντα. Να εντοπίσετε ομοιότητες ή/ και διαφορές τόσο στο περιεχόμενο όσο και στο ύφος.

Εάν λοιπόν η εγκράτεια είναι καλό και ωφέλιμο κτήμα για τον άνθρωπο, ας εξετάσουμε αν κάποιος με αυτά τα λόγια οδηγούσε σε αυτή: « Ω άνδρες, αν θέλουμε σε περίοδο πολέμου να εκλέξουμε άνδρα, υπό την ηγεσία του οποίου θα σωζόμασταν, τους δε εχθρούς θα νικούσαμε, άραγε θα διαλέγαμε εκείνον, που θα καταλαβαίναμε ότι δεν είναι δούλος της κοιλιάς ή του οίνου ή των σωματικών ηδονών ή του ύπνου; Εάν από την άλλη φτάναμε προς το τέλος της ζωής μας, και θέλαμε σε κάποιον να εμπιστευθούμε να εκπαιδεύσει τα αρσενικά παιδιά μας ή

να διαφυλάξει τις θυγατέρες μας ή τα χρήματά μας να διασώσει, άραγε θα θεωρούσαμε αξιόπιστο έναν άνθρωπο χωρίς εγκράτεια; Σε δούλο που δεν έχει εγκράτεια θα εμπιστευόμασταν ή τα βοσκήματα ή τις αποθήκες ή την επιστασία των έργασιών; Φυσικά και όχι, αλλά όπως οι πλεονέκτες αφαιρούν τα χρήματα των άλλων και νομίζουν ότι πλουτίζουν οι ίδιοι, έτσι και ο μη εγκρατής και στους άλλους είναι βλαβερός, και στον εαυτό του πολύ περισσότερο και φθείρει την οικογένειά του αλλά και το σώμα και την ψυχή του. Άραγε δεν πρέπει κάθε άνθρωπος, θεωρώντας, ότι η εγκράτεια είναι θεμέλιο της αρετής, αυτή στην ψυχή του να καλλιεργήσει;»

Ξενοφώντας, Απομνημονεύματα, Α'5, 1-4 (διασκευή)

Μονάδες 10

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ίσοκράτους Πανηγυρικός 1-4

Με τον λόγο του αυτόν, τον οποίο ολοκλήρωσε το 380 π.Χ., ο Ίσοκράτης απευθύνεται στον ελληνικό λαό, τον οποίο φαντάζεται συγκεντρωμένο σε κάποια μεγάλη γιορτή του Ελληνισμού.

Πολλάκις ἐθαύμασα τῶν τὰς πανηγύρεις συναγαγόντων καὶ τοὺς γυμνικοὺς ἀγῶνας καταστησάντων, ὅτι τὰς μὲν τῶν σωμάτων εὐτυχίας οὕτω μεγάλων δωρεῶν ἡξίωσαν, τοῖς δ' ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἰδίᾳ πονήσασι καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς οὕτω παρασκευάσασιν ὥστε καὶ τοὺς ἄλλους ὠφελεῖν δύνασθαι, τούτοις δ' οὐδεμίαν τιμὴν ἀπένειμαν· [2] ὧν εἰκὸς ἦν αὐτοὺς μᾶλλον ποιήσασθαι πρόνοιαν· τῶν μὲν γὰρ ἀθλητῶν δις τοσαύτην ρώμην λαβόντων οὐδὲν ἂν πλεον γένοιτο τοῖς ἄλλοις, ἐνὸς δ' ἀνδρὸς εὖ φρονήσαντος ἅπαντες ἂν ἀπολαύσειαν οἱ βουλόμενοι κοινωνεῖν τῆς ἐκείνου διανοίας. Οὐ μὲν ἐπὶ τούτοις ἀθυμήσας εἰλόμην ῥαθυμεῖν, ἀλλ' ἱκανὸν νομίσας ἄθλον ἔσεσθαι μοι τὴν δόξαν τὴν ἀπ' αὐτοῦ τοῦ λόγου γενησομένην ἣκω συμβουλευσών περὶ τε τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς τοὺς βαρβάρους καὶ τῆς ὁμονοίας τῆς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς, οὐκ ἄγνωῶν ὅτι πολλοὶ τῶν προσποιησαμένων εἶναι σοφιστῶν ἐπὶ τοῦτον τὸν λόγον ὥρμησαν, ἀλλ' ἅμα μὲν ἐλπίζων τοσοῦτον διοίσειν ὥστε τοῖς ἄλλοις μηδὲν πρότε δοκεῖν εἰρῆσθαι περὶ αὐτῶν, ἅμα δὲ προκρίνας τούτους καλλίστους εἶναι τῶν λόγων, οἵτινες περὶ μεγίστων τυγχάνουσιν ὄντες καὶ τοὺς τε λέγοντας μάλιστ' ἐπιδεικνύουσι καὶ τοὺς ἀκούοντας πλεῖστ' ὠφελοῦσιν· ὧν εἷς οὗτός ἐστιν.

Λεξιλόγιο:

συνάγω τὰς πανηγύρεις= διοργανώνω τις πανελλήνιες θρησκευτικές γιορτές

λαμβάνω δις τοσαύτην ρώμην= διπλασιάζω τη σωματική μου δύναμη

ὁρμῶ ἐπὶ τὸν λόγον= ασχολούμαι με το θέμα

A] Να μεταφραστεί το απόσπασμα: «**Πολλάκις ἐθαύμασα...ποιήσασθαι πρόνοιαν**».

Μονάδες 10

B] Ποιος είναι ο στόχος του ρήτορα που σκοπεύει να πραγματοποιήσει μέσα από τον δικό του «πανηγυρικό» λόγο;

Μονάδες 10

Γ] 1. **τὰς πανηγύρεις, τοὺς ἀγῶνας, τὰς ψυχάς, ἄθλον, τὴν δόξαν**: Να γραφεί η γενική ενικού των ουσιαστικών.

Μονάδες 2,5

2. **καλλίστους**: να γραφούν οι υπόλοιποι βαθμοί στο ίδιο γένος, αριθμό και πτώση.

Μονάδα 1

3. **ἡμᾶς αὐτούς, οἵτινες**: Να αναγνωριστούν οι αντωνυμίες ως προς το είδος και να γραφεί στον ίδιο τύπο η δοτική ενικού.

Μονάδες 1,5

4. **ἡξίωσαν, ὠφελεῖν, ἀπένειμαν, εἰλόμην, διοίσειν**: Να γραφεί το β' ενικό της οριστικής και προστακτικής του ενεστώτα στη φωνή που βρίσκονται.

Μονάδες 5

Δ] 1. Να αναγνωριστούν συντακτικά οι λέξεις: **συμβουλεύσων, τοῖς ἄλλοις, τῶν λόγων, ὄντες**.

Μονάδες 4

2. «**Τῶν μὲν γὰρ ἀθλητῶν... τοῖς ἄλλοις**»: Να αναγνωριστεί ο λανθάνων υποθετικός λόγος και να μετατραπεί σε υποθετική πρόταση. Να εντοπιστεί το είδος.

Μονάδες 3

3. «**ἄλλ' ἱκανὸν νομίσας ἄθλον...τοῦ λόγου γενησομένην**»: Το ειδικό απαρέμφατο να μετατραπεί σε πρόταση κρίσεως και να επιφέρετε τις απαιτούμενες αλλαγές.

Μονάδες 3

Οδηγίες προς υποψηφίους

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.

2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Καμιά άλλη σημείωση δεν επιτρέπεται** να γράψετε. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΦΛΩΡΟΠΟΥΛΟΥ